

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Banaś

KAP.410.4.3.2023

**Pan
Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/006 Realizacja zadań publicznych w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (dalej: KPRM) Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Donald Tusk, Prezes Rady Ministrów, od 11 grudnia 2023 r. ¹ W okresie objętym kontrolą: Pełnomocnikiem Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą (dalej: Pełnomocnik) od 19 grudnia 2019 r. do 12 grudnia 2023 r. był Pan Jan Dziedziczak
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań przez Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ² .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Edyta Jamioł, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/76/2023 z 17 sierpnia 2023 r. 2. Andrzej Brunejko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/77/2023 z 17 sierpnia 2023 r. 3. Dariusz Komorowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/78/2023 z 17 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli str.1-3)

¹ Zgodnie z art. 4d ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (dalej: udpp), opiekę nad Polonią i Polakami za granicą, w zakresie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 28 sprawują Senat Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prezes Rady Ministrów (Dz. U. z 2023 r. poz. 571).

² 23 listopada 2023 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą zgodnie z przepisami realizował współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą.

W okresie objętym kontrolą Pełnomocnik koordynował działania organów administracji państwowej w zakresie zadań o charakterze polonijnym. Realizował działania pomocowe na rzecz Polonii i Polaków za granicą, w tym w zakresie wspierania środowisk polonijnych, w szczególności poprzez organizację w KPRM czterech konkursów ofert na realizację zadań w tym obszarze oraz rozstrzygał o wsparciu organizacji polonijnych w trybie pozakonkursowym. Doprowadził do powstania Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą, który podjął działania w celu opracowania *Rządowego Programu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą na okres 2023-2030*. Projekt Programu został przyjęty przez Międzyresortowy Zespół w listopadzie 2023 r. Pełnomocnik prowadził również inne inicjatywy, w szczególności dotyczące promocji tematyki polonijnej, poprzez organizację i udział w licznych konferencjach, wykładach, spotkaniach z Polonią i Polakami w kraju i za granicą.

Stwierdzone nieprawidłowości nie miały wpływu na realizację działań pomocowych na rzecz Polonii i Polaków za granicą i polegały na:

- nierzetelnym sporządzeniu trzech *sprawozdań z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą* i nieterminowym przedstawieniu Radzie Ministrów sprawozdań za rok 2020 i rok 2022;
- nieprzekazaniu Radzie Ministrów dwóch *sprawozdań z realizacji zadań Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja zadań przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Polonii i Polaków za Granicą

Opis stanu faktycznego

Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą ustanowiony został w drodze rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą⁵ (dalej: rozporządzenie ustanawiające Pełnomocnika).

Na czas zajmowania stanowiska Pełnomocnik został upoważniony:

- przez Prezesa Rady Ministrów do wykonywania, na podstawie art. 11b ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, czynności dotyczących zlecania organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3⁶ udpp realizacji zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, w tym do powoływania oraz określenia trybu działania zespołów do spraw rozpatrywania ofert realizacji zadania publicznego oraz do podejmowania decyzji o udzieleniu dotacji lub odmowy udzielenia dotacji, w zakresie zadań realizowanych przez Departament Współpracy z Polonią

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. Dz.U. poz. 2440.

⁶ M.in. osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego; stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

i Polakami za Granicą w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów⁷ (dalej: tryb pozakonkursowy);

- przez Szefa KPRM do wszelkich czynności dotyczących zlecenia organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 udpp, realizacji zadań publicznych dotyczących pomocy Polonii i Polakom za granicą w trybie otwartego konkursu na podstawie art.11 udpp, w tym: ogłaszania otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych; powoływania komisji konkursowych do oceny ofert złożonych w otwartych konkursach ofert oraz określenia trybu działania tych komisji; podejmowania decyzji o udzieleniu dotacji lub odmowie udzielania dotacji podmiotom biorącym udział w otwartych konkursach ofert⁸.

(akta kontroli str. 27-30 plik 55, 31)

W okresie objętym kontrolą, Pełnomocnik, zgodnie z § 2 ww. rozporządzenia, realizował następujące zadania:

- 1) *opracowywanie propozycji działań i inicjatyw Rady Ministrów i Prezesa Rady Ministrów na rzecz Polonii i Polaków za granicą.*

W ramach tego zadania Pełnomocnik opracowywał propozycje działań i rozwiązań problemów na podstawie informacji otrzymywanych od przedstawicieli organizacji polonijnych i polskich, podczas bezpośrednich spotkań oraz za pośrednictwem specjalnie dedykowanych skrzynek e-mail⁹. Brał udział w wizytach zagranicznych, w trakcie których reprezentował Radę Ministrów w zakresie polityki polonijnej w kraju i za granicą. Od 2021 r., jako wiceprzewodniczący Rady Programowej TVP Polonia, brał udział w bieżącej analizie jej działalności programowej. W 2022 r. zorganizował i przeprowadził konkurs na opracowanie Odznaki Honorowej za Zasługi dla Polonii i Polaków za Granicą, a w 2023 r. ustanowił ww. odznakę honorową;

- 2) *zapewnienie koordynacji działań Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, organów administracji rządowej i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz Polonii i Polaków za granicą wyznaczone lub zleczone przez Prezesa Rady Ministrów;*

W ramach ww. zadania Pełnomocnik współpracował z ministerstwami oraz instytucjami im podległymi w zakresie wsparcia Polonii i Polaków za granicą. Główne inicjatywy podjęte w tym zakresie to m.in.:

- doprowadzenie do powstania i działania Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą; w trakcie pierwszego posiedzenia Zespołu w lipcu 2022 r., w którym udział wzięli m.in. Prezes RM, Minister Obrony Narodowej, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Rozwoju i Technologii, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Edukacji, Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Pełnomocnik zaprezentował dane o podmiotach, które ponosiły wydatki na działania związane z opieką i wsparciem dla Polonii i Polaków¹⁰;
- współpraca z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej na rzecz stworzenia dodatkowego programu stypendialnego w ramach NAWA (2020 r.);
- konsultacje z Ministrem Edukacji i Nauki oraz Zarządem Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna” w sprawie propozycji Ministerstwa Oświaty, Nauki i Sportu Republiki Litewskiej dotyczącej zmian w szkolnictwie średnim, w zakresie nauczania języka polskiego w szkołach na Litwie (2021 r.);

⁷ Upoważnienie z dnia 10 kwietnia 2020 r. znak. DP.5112.46.2020.RG(1).

⁸ Upoważnienie z dnia 30 października 2020 r. znak. DP.5112.163.2020.AKS.

⁹ polonia@kprm.gov.pl oraz dotacje@kprm.gov.pl.

¹⁰ 13 resortów i siedem instytucji podległych i nadzorowanych przez Prezesa RM, których budżet na ten cel w 2022 r. wyniósł 580 mln zł i wzrósł o 50% w stosunku do 2021 r.

- cykl spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Gabinetu Politycznego Ministra Edukacji i Nauki oraz dyrekcją Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, celem omówienia sytuacji polonijnej na terenie Niemiec (2021 r.);
- konsultacje z Prezydium Sejmowej Komisji ds. Łączności z Polonią i Polakami, Prezydium Senackiej Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, MSZ, Ambasadą RP w Wilnie oraz przedstawicielami środowisk polskich w Republice Litewskiej w sprawie ustawy o pisowni imion i nazwisk obywateli Republiki Litewskiej (w 2022 r.);

3) *realizowanie zleconych przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów działań w zakresie pomocy Polonii i Polakom za granicą, w szczególności organizowanie różnorodnych form wsparcia dla organizacji i środowisk polonijnych;*

W ramach zadania Pełnomocnik przeprowadził następujące działania¹¹:

- organizacja czterech otwartych konkursów ofert na realizację zadania publicznego *Polonia i Polacy za granicą* (w 2021 r., dwa konkursy w 2022 r. i w 2023 r.);
 - rozpatrzenie ofert na realizację zadania publicznego w trybie art. 11b ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. w trybie pozakonkursowym) oraz rozdysponowanie środków finansowych na te zadania w latach 2020-2023;
- 4) *dokonywanie ocen i analiz oraz formułowanie wniosków w zakresie realizacji działań podejmowanych na rzecz Polonii i Polaków za granicą przez administrację rządową oraz inne organy, instytucje i podmioty;*

W ramach tego zadania Pełnomocnik w 2022 r. przekazał uwagi m.in. do projektów ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie; rozporządzenia RM dotyczącego upoważnienia wojewodów na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o Karcie Polaka¹² do wykonania zadania wynikającego z tej ustawy;

5) *realizowanie innych działań, w szczególności dotyczących promocji tematyki polonijnej, zleconych przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów;*

Działania Pełnomocnika w ramach zadania polegały m.in. na:

- wizytach i spotkaniach z organizacjami polonijnymi i środowiskami polskimi. Brał udział w konferencjach, wystawach i spotkaniach o tematyce polonijnej oraz wydarzeniach sportowych np.: dotyczących sytuacji polskiego dziedzictwa narodowego w USA; sytuacji Polaków w Niemczech, w tym ograniczeń i problemów oświaty polonijnej; spotkał się z przedstawicielami Fundacji Polska-Europa-Polska, organizatorem Festiwalu Polonijnego „Losy Polaków” dotyczącego m.in. kina polonijnego;
- organizacji konferencji, wideokonferencji, zjazdów oraz forów o tematyce polonijnej. Brał udział i wspierał inicjatywy organizowane przez środowiska polonijne i polskie, w tym m.in. udział w debacie *Perspektywy rozwoju oświaty polonijnej i szkolnictwa polskiego za granicą*; udział w konferencji *Kondycja Oświaty Polonijnej – stan i potrzeby w warunkach epidemii*; organizacja Forum Polonijnego na XXX Forum Ekonomicznym w Karpaczu; organizacja konferencji na temat aktualizacji bazy GUS, w trakcie której Prezes GUS zaprezentował bazę organizacji oraz instytucji polskich i polonijnych za granicą; II Zjazd Badaczy Polonii (ogólnopolski przegląd badań nad Polonią i Polakami za granicą na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika); organizacja Forum Polonijnego *Polska i Polonia w solidarności z Ukrainą*;
- organizacji wspólnych akcji aktywizujących Polonię i Polaków za granicą;

¹¹ Szczegółowe badanie spraw związanych z udzielaniem dotacji na realizację zadania publicznego w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą zostało przeprowadzone w ramach kontroli KAP.410.4.2.2023, a jego wyniki przedstawione w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Szafa KPRM.

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 192.

- wydawaniu własnych opracowań lub wsparcie wydania publikacji o tematyce polonijnej, np. sfinansowanie publikacji *Opowieść o Błękitnej Armii* oraz opublikowanie folderu informacyjnego *Islandia – wyspa lodu, ognia, wody i ... Polonii* z okazji dnia Polonii i Polaków oraz Miesiąca Polskiego Dziedzictwa na Islandii.

(akta kontroli str. 4-12, 27-30 pliki: 5-9; 17-19; 24-48)

1. Pełnomocnik, w okresie objętym kontrolą, na podstawie § 4 rozporządzenia ustanawiającego Pełnomocnika, powołał pięć zespołów do spraw rozpatrywania/opiniowania ofert realizacji zadania publicznego w trybie pozakonkursowym (dwa w 2020 r.¹³ i po jednym: w 2021 r.¹⁴, 2022 r.¹⁵ i w 2023 r.¹⁶). Pełnomocnik poinformował, że w tym okresie nie były zlecane badania/ekspertyzy.

(akta kontroli str. 4-15; 27-30 pliki: 10-16)

2. Zarządzeniem nr 230 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 października 2021 r. powołany został Międzyresortowy Zespół do spraw Polonii i Polaków za Granicą¹⁷ (dalej: zarządzenie w sprawie Zespołu), jako organ pomocniczy Rady Ministrów (§ 1 ust. 1 i 2). Przewodniczącym Zespołu jest Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą, do zadań którego należy kierowanie pracami Zespołu i reprezentowanie go na zewnątrz oraz ustalanie programu posiedzeń Zespołu.

Zgodnie z § 2 pkt 1 zarządzenia nr 230 do zadań Zespołu należy opracowanie projektu Rządowego Programu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą. Poprzedni Rządowy Program Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą obejmował lata 2015-2020. W dniu 6 listopada 2023 r. Zespół przyjął projekt *Rządowego Programu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą na lata 2023-2030*¹⁸. Pełnomocnik poinformował, że *Program został wprowadzony do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów*. Do dnia zakończenia kontroli program na lata 2023-2030 nie został przyjęty przez Radę Ministrów.

Pełnomocnik wyjaśnił, że po zakończeniu okresu realizacji poprzedniego programu, w latach 2021-2023 (do października), były kontynuowane cele *Rządowego programu współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w latach 2015-2020*, gdyż były zbieżne z polityką Rządu RP wobec Polonii i Polaków za granicą. W wyjaśnieniach podał również, że *przeszkodą w płynności pracy nad dokumentem były okoliczności obiektywne, spowodowane przede wszystkim pandemią i wynikającymi z niej konsekwencjami. Wpływ na tempo prac miała też agresja Rosji na Ukrainę, która diametralnie zmieniła priorytety. Konieczne było podjęcie natychmiastowych działań na rzecz pomocy Polakom posiadającym Kartę Polaka oraz ich rodzinom*.

(akta kontroli str. 4-15, 22-26, 27-30 pliki: 23; 53; 56-58)

3. Zgodnie § 5 ust. 1 rozporządzenia ustanawiającego Pełnomocnika, Pełnomocnik przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie ze swojej działalności, do dnia 31 marca każdego roku, za rok poprzedni.

¹³ Zarządzeniem nr 1 Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą z dnia 16 kwietnia 2020 r. w sprawie powołania zespołu do spraw rozpatrywania ofert realizacji zadania publicznego; zmienione zarządzeniem nr 2 Pełnomocnika z dnia 28 lipca 2020 r. i zarządzeniem nr 3 Pełnomocnika z dnia 31 sierpnia 2020 r.

¹⁴ Zarządzeniem nr 4 Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie powołania zespołu do spraw opiniowania ofert realizacji zadania publicznego.

¹⁵ Zarządzeniem nr 4 Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą z dnia 8 lutego 2022 r. w sprawie powołania zespołu do spraw opiniowania ofert realizacji zadania publicznego, zmienione zarządzeniem nr 5 Pełnomocnika z dnia 26 kwietnia 2022 r.

Zarządzeniem nr 1 Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą z dnia 6 lutego 2023 r. w sprawie powołania zespołu do spraw opiniowania ofert realizacji zadania publicznego.

¹⁷ M.P. poz. 1004.

¹⁸ Uchwała nr 1 Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą w sprawie przyjęcia projektu Rządowego ustanowienia Rządowego Programu Współpracy z Polonią i Polakami za granicą w latach 2023–2030 z dnia 6 listopada 2023 r.

W okresie objętym kontrolą Pełnomocnik opracował i przekazał Radzie Ministrów trzy sprawozdania ze swojej działalności:

- *Sprawozdanie z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą za okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.;*
- *Sprawozdanie z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą za okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.;*
- *Sprawozdanie z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą za okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.*

W sprawozdaniach za rok 2021 i rok 2022 wykazano zawyżoną liczbę oraz wartości podpisanych umów, a sprawozdania za rok 2020 i rok 2022 zostały złożone po terminie wynikającym z ww. rozporządzenia (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 27-30 pliki: 17-19)

4. Zgodnie § 8 zarządzenia w sprawie Zespołu, Przewodniczący przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie z realizacji zadań Zespołu w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, za który jest składane sprawozdanie.

W okresie objętym kontrolą Pełnomocnik, jako przewodniczący Zespołu, opracował dwa sprawozdania z realizacji zadań Zespołu:

- *Sprawozdanie z realizacji zadań Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą za rok 2021;*
- *Sprawozdanie z realizacji zadań Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą za rok 2022 wraz z załącznikami.*

Sprawozdania te nie zostały przekazane Radzie Ministrów (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 27-30 pliki: 21-23)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierzetelne zaprezentowanie w sprawozdaniach z działalności Pełnomocnika danych o liczbie oraz wartości podpisanych umów w zakresie:

a) udzielenia dotacji w trybie pozakonkursowym w *Sprawozdaniu z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.* podano, że łącznie w 2020 r. zawarto 131 umów, mimo że w okresie tym zawarto 125 umów.

Pełnomocnik wyjaśnił, że w sześciu przypadkach umowy zostały policzone podwójnie, gdyż rozdzielono płatności na dwa paragrafy (bieżące i inwestycyjne);

b) udzielenia dotacji w trybie konkursowym:

- w *Sprawozdaniu z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.* podano, że łącznie zawarto 210 umów o wartości 58 109 880,96 zł, mimo że w 2021 r. łącznie podpisano i realizowano 208 umów, na łączną kwotę udzielonych dotacji 57 848 466,83 zł (różnica 2 umowy i 261 414,13 zł).

Pełnomocnik wyjaśnił, że w 2021 r. zawarto 208 umów dotacji (na kwotę 57 848 466,83 zł), a wskazana w sprawozdaniu zawyżona liczba i wartość umów wynikała z nieprawidłowego doliczenia wartości dwóch ofert z listy ofert rezerwowych;

- w *Sprawozdaniu z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r.* podano, że łącznie zawarto 247 umów o wartości 52 173 195,64 zł, mimo że w okresie tym

zawarto 244 umowy o łącznej wartości udzielonych dotacji 51 777 695,13 zł (różnica 3 umowy i 395 500,51 zł);

Pełnomocnik wyjaśnił, że w 2022 r. zawarto 244 umowy (na kwotę 51 777 695,13 zł), natomiast w sprawozdaniu wykazano liczbę i wartość ofert wyłonionych w konkursie.

(akta kontroli str. 16-21, 27-30 pliki: 17-19, 59)

2. Nieterminowe przedłożenie przez Pełnomocnika dwóch z trzech sprawozdań z działalności, co było niezgodne z § 5 ust. 1 rozporządzenia ustanawiającego Pełnomocnika. Zgodnie z ww. przepisem Pełnomocnik przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie z działalności, do dnia 31 marca każdego roku, za rok poprzedni.

Z elektronicznych wydruków z systemu eDOK (metadane pism wychodzących) dotyczących sprawozdań z działalności Pełnomocnika wynika, że:

- sprawa dot. *Sprawozdania z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą za okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.*; została utworzona w systemie 14 kwietnia 2021 r. (tj. już po wymaganym terminie złożenia sprawozdania), natomiast podpisanie elektronicznie przez Pełnomocnika i przekazanie sprawozdania do Sekretariatu Przewodniczącego Stałego Komitetu Rady Ministrów nastąpiło 3 września 2021 r., tj. 165 dni po terminie wskazanym w rozporządzeniu.

Pełnomocnik wyjaśnił, że z uwagi na początek działalności zarówno Pełnomocnika, jak i komórki go obsługującej sprawozdanie zostało podpisane przez Pełnomocnika odręcznie oraz przekazane w papierze pocztą wewnętrzną do Sekretariatu Przewodniczącego Stałego Komitetu Rady Ministrów. Z uwagi na wymóg składania sprawozdań do Sekretariatu Przewodniczącego Stałego Komitetu Rady Ministrów w formie elektronicznej, koniecznym okazało się ponowne przesłanie sprawozdania, tym razem opatrzonego elektronicznym podpisem. Po zasięgnięciu informacji o potrzebie ponownego przesłania sprawozdania zostało ono przesłane w wymaganej formie;

- sprawa dot. *Sprawozdania z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą za okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.*, została utworzona w systemie 16 października 2023 r., tego samego dnia sprawozdanie zostało elektronicznie podpisane przez Pełnomocnika i przekazane do Sekretariatu Przewodniczącego Stałego Komitetu Rady Ministrów (sekretariat_dkpl), tj. 189 dni po terminie wskazanym w rozporządzeniu.

Pełnomocnik wyjaśnił, że sprawozdanie za rok 2022 nie zostało przekazane w terminie, sytuacja spowodowana jest zmianą elektronicznego systemu obiegu dokumentów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, z systemu eDOK na EZD, która wymagała zmiany elektronicznego certyfikatu poświadczającego podpis elektroniczny. Przeprowadzenie wiązało się ze stałą obecnością w siedzibie Kancelarii. Ze względu na liczne zobowiązania służbowe wymagające aktywności poza siedzibą urzędu, proces zmiany certyfikatu wydłużył się. Sprawozdanie zostało podpisane w terminie odręcznie w wersji papierowej, a jedynie w późniejszym czasie w formie elektronicznej. Zaległość została usunięta.

Do dnia zakończenia kontroli nie przedłożono dokumentów poświadczających przekazanie sprawozdań w wersji papierowej np. wypisów z ksiąg doręczeń korespondencji wewnętrznej.

Pełnomocnik w wyjaśnieniach podał, że *sprawozdania podpisane w papierze były przesyłane pocztą wewnętrzną KPRM, za pośrednictwem kancelarii ogólnej. DWPP nie dysponuje dowodami na ich przekazanie.*

(akta kontroli str. 13-15, 22-26, 27-30 pliki: 17-19; 49-52; 54)

3. Nieprzedłożenie Radzie Ministrów sprawozdania z realizacji zadań Zespołu w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, za który jest składane sprawozdanie, co było niegodne z § 8 zarządzenia w sprawie Zespołu.

Ustalono, że Pełnomocnik jako Przewodniczący Zespołu nie przedłożył Radzie Ministrów sprawozdań z realizacji zadań Zespołu w latach 2021-2022, tj. *Sprawozdania z realizacji zadań Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą za rok 2021 i Sprawozdania z realizacji zadań Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą za rok 2022.*

Pełnomocnik w wyjaśnieniach podał, że *w związku z niejasnościami proceduralnymi dotyczącymi uzgodnień treści sprawozdania z członkami Zespołu w ramach konsultacji międzyresortowych, sprawozdania z realizacji zadań zespołu nie zostały bezpośrednio przekazane Radzie Ministrów, ale są upublicznione w serwisie dla Polonii.*

NIK zauważa, że opublikowanie sprawozdań na stronie www.polenia.gov.pl nie wypełnia obowiązku wskazanego w zarządzeniu w sprawie Zespołu.

(akta kontroli str. 22-26, 27-30 pliki: 21-22)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Rzetelne sporządzanie przez Pełnomocnika i terminowe przedstawianie Radzie Ministrów sprawozdań z działalności Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą.
2. Przekazywanie Radzie Ministrów sprawozdań z realizacji zadań Międzyresortowego Zespołu ds. Polonii i Polaków za Granicą przez Pełnomocnika, zgodnie z zarządzeniem w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, stycznia 2024 r.

Prezes
Najwyższa Izba Kontroli
Marian Banaś

.....
podpis